

Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni avaliku istungi protokoll nr 91

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 04. mai 2026

Algus 13.15, lõpp 14.55

Juhataja: Anastassia Kovalenko-Kõlvart (esimees)

Protokollija: Anu Kärtner (nõunik)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Rain Epler, Irja Lutsar, Stig Rästa, Priit Sibul, Riina Sikkut

Komisjoni ametnik: Anu Kärtner (nõunik)

Puudusid: Mario Kadastik ja Eerik-Niiles Kross

Kutsutud: Enefit Industry OÜ juhatuse esimees Lauri Karp, riigikontrolör Janar Holm, Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna juhata Reet Siilaberg, Elering AS juhatuse liige Erkki Sapp (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Riigile kuuluva põlevkivi kaeveõiguste müügi otsuse ja tehingu tingimuste kujunemine ja läbipaistvus
3. Kohtumine Ukraina korruptsioonivastase tegevuse eest vastutavate ametiisikutega 6. mail 2026 [kinnine päevakorrapunkt](#)
4. Info ja muud küsimused [kinnine päevakorrapunkt](#)

Istungi avalik osa on järelvaadatav Riigikogu Youtube'i kanalil ([link videole](#)).

1. Nädala töökava kinnitamine

Nädala (4.-10. mai 2026) töökava

Esmaspäev, 4. mai 2026 kell 13.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Riigile kuuluva põlevkivi kaeveõiguste müügi otsuse ja tehingu tingimuste kujunemine ja läbipaistvus
3. Kohtumine Ukraina korruptsioonivastase tegevuse eest vastutavate ametiisikutega 6. mail 2026 [kinnine päevakorrapunkt](#)
4. Info ja muud küsimused [kinnine päevakorrapunkt](#)

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Rain Epler, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Stig Rästa, Priit Sibul).

2. Riigile kuuluva põlevkivi kaeveõiguste müügi otsuse ja tehingu tingimuste kujunemine ja läbipaistvus

Anastassia Kovalenko-Kõlvart juhatas teema sisse viidates komisjoni 15. aprilli 2026 istungile kui Uus-Kiviõli kaevevälja müügi otsuse ja tingimuste kujunemise arutelu jäi ajapuudusel pooleli. A. Kovalenko-Kõlvart tutvustas ja tervitas külalisi ning mainis, et istungile kutsutud kliimaminister ja rahandusminister ning ministeeriumide esindajad istungil ei osale, samuti on Eesti Energia AS nõukogu esimees Anne Mere ja Rahandusministeeriumi esindaja Eesti Energia AS nõukogus Kaur Kajak teatanud, et viibivad sel nädalal töölt eemal ega osale istungil. Eraldi kutse istungile sai Eesti Energia AS nõukogu liige Priit Rohumaa, kes on põlevkiviekspert ning Viru Keemia Grupp AS varasem esimees ajal kui algatati kohtuvaidlused Uus-Kiviõli kaevandamisõiguse üle – temaga soovis komisjon lisaks tema põlevkivialasele oskusteabele käsitleda ka huvide konflikti riskide maandamist. Rahandusministeeriumi pädevusse kuulub riigivara (sh maavarade) valitsemine, maavarade valdkond kuulub Kliimaministeeriumi pädevusse ning mõlemad ministeeriumid on end distantseerinud selle teema käsitlemisest komisjonis. Eesti Energia AS on meedias avaldanud tehingu hinnana 15 miljonit eurot, kuid tehingu muude asjaolude osas kinnitanud, et tegemist on ärisaladusega, mistõttu korruptsioonivastase erikomisjoniga seda teavet jagada ei saa.

Lauri Karp viitas OÜ Enefit Industry 29. aprilli 2026 kirjas antud selgitustele ärisaladuse ja sellega tutvumise pädevuste kohta ning selgitas ärisaladust sisaldava materjaliga tutvumise võimalusi.

Rain Epler järeldas, et Eesti Energia AS ei pea komisjoni usaldusväärseks ning küsis, kuidas on ärisaladuse hoidmine korraldatud Eesti Energia AS omanikuõigusi teostava Rahandusministeeriumi osas.

Lauri Karp selgitas, et küsimus ei ole usaldusvääruses, vaid ärisaladuse käsitlemise praktikates ja lisas, et see kehtib Eesti Energia AS kõigi tütarettevõtjate ärisaladuste osas. Omanikuõigusi teostavate isikute osas kehtivad samuti saladuse hoidmise nõuded.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart ütles, et komisjoni tänase istungi eesmärk on saada ülevaade tehingu kujunemisest ja hinnast ning muudest tingimustest. Tehingu üks pool on riigile kuuluv ettevõtte ning teine pool on eraettevõtte ning tehingu hinna on tänaseks välja öelnud eraettevõtte, mistõttu jääb ebaselgeks, miks ei soovita avaldada tehingu teisi detaile.

Lauri Karp kinnitas, et tegemist on ulatusliku ärisaladusega ning teabe kolmandatele isikutele avaldamine kahjustab Eesti Energia AS ja OÜ Enefit Industry konkurentsi ja äripositsiooni. Ärisaladusele juurdepääsu osas tuleb eristada riigi rolli Rahandusministeeriumi ja Riigikogu erikomisjoni kaudu. Ministeeriumil on teabele juurdepääs ainult omaniku õiguste teostamiseks, seejuures toimitakse vastavalt teabe konfidentsiaalse käsitlemise nõuetele, mida tuleb järgida ka omaniku poolt. Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni pädevus ei ole samastatav omaniku õigustega.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart küsis, kas rahandusminister ja ministeerium teadsid põlevkivi kaevevälja müügi tehingust.

Lauri Karp vastas, et ministriga suhtleb Eesti Energia AS oma nõukogu tasandil ning seda saavad kommenteerida Eesti Energia AS nõukogu ja ministeerium.

Janar Holm ütles, et ärisaladuse hoidmise reegleid peavad järgima nii Riigikogu liikmed ja järgib ka Riigikontroll. Käsitletav teema huvitab ka Riigikontrolli, soovime tutvuda otsuse ja selle materjalidega.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart küsis omaniku ja riigile kuuluva ettevõtete suhte kohta –

kuidas on omanikupoolne korrektne toimimine. Ministeeriumid on juba mitu istungit järjest jätanud korruptsioonivastase erikomisjoni istungile tulemata väites, et nad ei ole teemaga (kaevandamisluba) seotud, kuid nõukogus on esindatud nii Rahandusministeerium kui Kliimaministeerium. Kas niisugune toimimine on kohane?

Janar Holm ütles, et niisugusel juhul tuleb hinnata, kas käsitletav teema võib olla väljunud üldkoosoleku pädevusest. Üldjuhul – mida tihedam on ettevõtte suhtlus üldkoosolekuga, seda parem.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart ütles, et komisjoni istungi eesmärk on mh saada aru riigi omanikurolli teostamisest - kui ministeeriumide sõnumi kohaselt ei ole nad tehinguga seotud, siis mis ülesannet täidavad nad ettevõtte nõukogus? Kas Riigikontroll Uus-Kiviõli kaevevälja müügi käsitlemisel hindab ka tehingu väärtust?

Janar Holm ütles, et riigile kuuluva ettevõtte nõukogu liikme rolliga kaasneb vastutus. Uus-Kiviõli kaevevälja müügitehingu osas kavatses Riigikontroll kõigepealt tutvuda tehingu ja selle kaalutlustega, misjärel on võimalik teha järeldusi, kuid eraldi auditit Riigikontroll sel teemal praegu ei planeeri.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart viitas Rahandusministeeriumi ja Kliimaministeeriumi distantseerumisele teema aruteludest korruptsioonivastases erikomisjonis ning küsis, keda saab niisuguses olukorras pidada Eesti Energia AS omanikuks, sh arvestades, et rahandusminister on öelnud, et ei teadnud Uus-Kiviõli kaevevälja müügist. Eesti Rahvusringhäälingus nimetati 11. aprillil 2026, et Narva karjääri sulgemine ja Uus-Kiviõli kaeveväljast loobumine toimub lähtudes omaniku soovist.

Lauri Karp ütles, et Eesti Energia AS omanikuõigusi teostab Rahandusministeerium, ministriga suhtleb AS Eesti Energia oma nõukogu kaudu, nõukogu liikmete ja ministrite omavaheline suhtlus on nende endi korraldada. Meedias avaldatud sõnumeid ei saa L. Karp kommenteerida. Eesti Energia AS lähtub omaniku ootustest, milles on mh ette nähtud ka maavara väärimine, st mitte hoida maa all maavara passiivset varu, vaid anda see kasutusse. See on vajalik nii Ida-Virumaa majandusele, põlevkivitööstusele, riik saab tehinguga kasu, riigile kuuluva maavara kaevandamisel laekub ressursitasu ning tehing on kasumlik kogu põlevkivisektorile. Omaniku lähtekoht on riigi äriühingu põhjendatud ja efektiivne tegutsemine.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart palus selgitada tehingu mõju Eesti Vabariigi varustuskindlusele ja saartalitluse tagamisele. Saartalitluse osas on sõlmitud leping Elering AS-ga, millest tulenevalt on kohane saada teada, kas Elering AS-ga suheldi tehingut ette valmistades. Millal sai Elering AS tehingust teada?

Lauri Karp vastas, et Eesti Energia AS suhtleb Elering AS-ga, kuid selle tehingu osas ei peetud vajalikuks Elering AS-ga suhelda.

Erkki Sapp kinnitas, et selle tehingu teemal ei ole Elering AS ja Eesti Energia AS suhelnud ning Elering AS sai tehingust teada meedia kaudu. Tehing ei mõjuta varustuskindlust, sest Eesti Energia AS-le jääv põlevkivivaru on piisav väga pikaks tulevikuks, aastakümneteks. Ka korruptsioonivastase erikomisjoni eelmisel 15. aprilli 2026 istungil nimetati 60 miljonit tonni Estonia-1 kaevanduses ja 170 miljonit tonni Estonia-2 kaevanduses.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart soovis teada, kas põlevkivivarude osas on eraldi konsulteeritud nt ka pärast tehingu sõlmimist.

Lauri Karp kinnitas, et Elering AS-i ei teavitatud ning tänase varustuskindluse plaani osas näeb saartalitluse leping ette 10 päeva põlevkivivaru ning käivitamise.

Priit Sibul juhtis tähelepanu sellele, et riigi omaniku ootustes on maavarade väärindamine ning küsis, mis on omaniku ootus Narva kaevandusse jääva 30 miljonit tonni põlevkivi osas, mille kasutusse võtmine on L. Karp'i hinnangul liiga kallis. Kaevandamise lõppemisel täitub kaevandus veega ja kui seal olev 30 miljonit tonni põlevkivi upub, siis kas seda on võimalik sealt vajaduse korral kätte saada? Mis on omaniku ootus toimivate kaevanduste osas?

Rain Epler lisas maapõueseaduse §-le 16 viidates, et maardlasse jääva maavara osas näeb seadus ette kohustuse tagada selle kaevandamisväärsena säilimine. See tähendab, et kui maardlat ei kaevandata lõpuni, tuleb kaevandus säilitada sellisena, et vajaduse korral saaks samast kohast kaevandamisega jätkata. Seega – kui lasta kaevandus vett täis valguda, ei ole see kaevandamisväärsena säilitamine. R. Epler palus ülevaadet riskistsenaariumist juhuks, kui puuduvad ühendused naaberriikidega ja pole ka gaasi – kui palju läheb siis elektri tootmiseks põlevkivi vaja. R. Epler viitas L. Karp'i eelmisel istungil antud lubadusele sellele küsimusele edaspidi vastata.

Lauri Karp ütles, et kaevanduse sulgemise osas saab vastuse anda Keskkonnaamet, kuivõrd kaevandus suletakse keskkonnanaloo alusel ja Keskkonnaameti antud tingimustel. Maapõues olev maavara ei lähe pahaks kui maapinna peal on vesi. Maavara saab kaevandada uue keskkonnanaloo alusel, saab leida teise kaevandustehnoloogia. Täna ei ole näha põlevkivipuuduse tunnuseid – vajaminev tonnaaz on saadaval kõige soodsama hinnaga. Narva karjääri sulgemise aluseks olid majanduslikud kaalutlused.

Reet Siilaberg lisas, et Narva karjääri sulgemise osas ei ole Keskkonnaamet taotlust saanud, seega ei ole ka otsust ega menetlust selle kohta, kas ja mismoodi karjääri kaevandamise lõppedes korrastada. On küll sellekohane eelprojekt varasemast ajast. Täna on Keskkonnaameti menetluses Narva karjääri loa muutmise taotlus, nimelt soovitakse seda pikendada.

Lauri Karp ütles, et ettevalmistamisel on Narva karjääri sulgemise taotlus.

Rain Epler naases oma küsimuse juurde maardla seisukoha osas kaevandamise lõppemisel. Kui maardlat lõpuni ei kaevandata, siis kes jälgib maapõueseaduse § 16 järgimist?

Reet Siilaberg selgitas, et Keskkonnaameti ülesanne on vaadata, et varud jääksid kättesaadavaks, kas ja kuidas saab edasi kaevandada, kuidas korraldada sulgemine ja edaspidine tegevus.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart küsis Narva karjääri uuesti avamise kohta – kuidas toimub niisugusel juhul keskkonnanaloo muutmine ja edaspidi karjääri sulgemine. Kui uus kaevandusloa taotlus tuleb, siis kui kaua menetletakse?

Reet Siilaberg ütles, et seadusest tulenev menetlusaeg on 1 aasta ning keskkonnamõtjude hindamine võib võtta 2 aastat, see on niisuguste menetluste põhiline loogika. Sulgemisotsuse osas – kaevanduse sulgemise taotluse saamisel tuleb esitada sulgemisprojekt, korrastamisprojekt ning neid menetletakse 6 kuud ja korrastamistööd kestavad umbes aasta või ka mitu aastat ning kui need tööd on lõpule viidud, siis tuleb sulgemise osas heakskiitev otsus.

Rain Epler viitas Riigikogu keskkonnakomisjonis toimunud diskussioonile, kus nimetati pooleliolevat menetlust, kuid tegelikult ei aktiivset menetlust ei toimunud, asjad seisid. Kas võib olla, et põlevkiviteemalise loaga tegelikult ei tegeleta?

Reet Siilaberg selgitas, et taotluse laekumisel Keskkonnaametile algab kõigepealt keskkonnamõtjude hindamine ja siis muu menetlus, menetlustega võimalikult kaasnevad

kohtuvaidlused samuti pikendavad menetlust.

Priit Sibul küsis, kuidas toimitakse maardlasse alles jääva maavara varudega.

Reet Siilaberg vastas, et kuigi ta momendil ei tea algset plaani Narva karjääri osas, siis varude vee alla jätmise ei ole hea. Kui varud ei ole madalal ja vee all, siis niisugune sulgemine on mõeldav. Seega lähtub hinnang sellest, kuhu varud jäävad. Loamenetluse raames hinnatakse karjääri korrastamist ning valdavalt tuleb maardla jätta avatuks kuni tuleb uus kaevandaja. Täna sel istungil käsitletava Uus-Kiviõli maardla osas tulid Viru Keemia Grupp AS ja OÜ Enefit Industry ühise taotlusega 31. oktoobril 2025, taotluse alusel tehti muudatus 7. novembril 2025. Kuivõrd taotluse alusel loa ümberregistreerimise osas keeldumise aluseid ei olnud (nt valeandmed ja muud formaalsed tingimused), siis niisugune menetlus edenebki kiiresti.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart küsis kaevemahtude suurendamise menetluse kohta.

Reet Siilaberg selgitas, et tegemist on teise menetlusega, mis käsitleb Uus-Kiviõli kaevanduse aastase mahu suurendamist – tõsta senine 4 miljoni tonnine aastamaht 10 miljonile tonnile.

Lauri Karp viitas, et muudatus tehti 2026. a jaanuaris ministri määrusega.

Reet Siilaberg ütles, et selle taotluse esitas OÜ Enefit Industry 2019. aastal Keskkonnaministeeriumile, 2020. a võttis selle üle Keskkonnaamet ning 25. septembril 2025 tehti mahu suurendamise otsus 4 miljonilt tonnilt aastas 10 miljonile tonnile aastas ning 31. oktoobril laekus taotlus registreerida kaevandamisluba ümber.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart märkis, et mahtude suurendamise menetlus võttis väga kaua aega ning kaevandusloa ümberregistreerimine toimus väga kiiresti ning kaevandamisloa võõrandamisega müüdi maha suuremahuline kaevandamisõigus.

Irja Lutsar palus täpsustada, mis küsimusele vastust otsitakse.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart selgitas, et kui oleks juurdepääs Uus-Kiviõli kaevandamisloa Eesti Energia AS grupilt Viru Keemia Grupp AS-le võõrandamise tehingu tingimustele, ei peaks komisjoni istungil küsimustele vastust otsima. Kui Eesti Energia AS, Kliimaministeeriumi ja Rahandusministeeriumi esindajate osalemisel istungil saaks neilt lisateavet, kuid Eesti Reformierakonna ministrid ei ole korduvalt korruptsioonivastase erikomisjoni istungile tulnud. Uus-Kiviõlist kaevavälja osas kuulus 2/3 ulatuses kaevandamisõigus Eesti Energia AS-le, kes müüs selle Viru Keemia Grupp AS-le ning sellest ei teavitatud ministreid, kelle pädevusse kuulub riigivara ja maavarade valitsemine. Kui ministeeriumid on end otsustest taandanud, on kohane vaadata, kuidas riigiettevõtte jõuab otsusteni varustuskindluse ja sellega kaasnevatel teemadel. Keskkonnalubade osas – neist esimesega taotleti mahtude suurendamist aastate kaupa, misjärel toimus kiiresti selle loa ümbervormistamine uuele omanikule, erakätesse. Me ei tea, mis hinna ja muude tingimustega selles kokku lepidi, kuid õnneks vaatab selle üle ka Riigikontroll.

Rain Epler küsis, kui kauaks jätkub elektrit ja põlevkivi juhuks kui Eesti Vabariigil puuduvad ühendused Soome ja Lätiga ja pole võimalik gaasi saada?

Erkki Sapp vastas, et see on ebatõenäoline stsenaarium, mida varustuskindluse analüüsid eeldiseisvalt ei vaadata. Saab siiski kommenteerida, et tänane aastane elektritarbimine on umbes 8 TWh, 3,5 TWh toodetakse muudest allikatest ja seega 4,5 TWh peaks tulema põlevkivist. Põlevkivivarude maht on suures plaanis avalik teave.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart küsis teavitamise kohta. Varustuskindluse tasu on liidetud elektriarvele ja see on 60 miljonit eurot aastas. Kas Riigikontroll plaanib hinnata riigile kuuluvate ja riigi osalusega ettevõtete ja ministeeriumide suhtlust, sh tehingu planeerimise, sõlmimise ajal ning järel.

Janar Holm ütles, et mis puudutab varustuskindlust, siis talle teadaolevalt vajab Eesti Energia AS aastas 5 miljonit tonni põlevkivi, millest läheb 1 miljon elektritootmisse ja 4 miljonit tonni õlitootmiseks. Estonia kaevandusest on võimalik tempoga 5 miljonit tonni aastas saada põlevkivi väidetavalt veel 2040 aastani. Avalikult kasutatavate materjalide põhjal on viidatud, et pärast seda saab kasutada Narva kaevandust. Sellest nähtub, et seniste eelduste säilimisel lähiperspektiivis elektrienergia varustuskindlusega seotud probleemi tekkida ei tohiks. Aga need andmed põhinevad avalikult kättesaadaval infol ning Riigikontroll seda analüüsinud ei ole.

Lauri Karp ütles, et õlitootmine ei sõltu kaevandusest, vaid Euroopa Liidu süsinikuheite süsteemist, mis otsustab Eesti jaoks palju.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart ütles, et komisjon otsib endiselt vastust Eesti Energia AS ja Viru Keemia Grupp AS vaidlusele kaevevälja pärast. Ka ministrid ei ole sellele küsimusele vastanud ei Riigikogu komisjonides ega Riigikogu täiskogul. Komisjon soovib näha lepingut nii tehingu hinna kui muude tingimuste osas ning teada lepingu mahtu.

Lauri Karp selgitas, et niisugused otsused kuuluvad Eesti Energia AS juhatuse pädevusse ning Eesti Energia AS omanik operatiivjuhtimisse ei sekku, vajadusel tutvub küsimustega nõukogu, suhtlust ministritega ta kommenteerida ei tea ning leping on ärisaladus, millega saab tutvuda vaid teabe konfidentsiaalsena hoidmise reeglite kohaselt. Erikomisjoni liikmeid usaldades tuleb siiski järgida äritavasid ning lepingupartner Viru Keemia Grupp AS-ga kokkulepitut.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart ütles, et komisjon kaalub L. Karp'i nimetatud lepet.

Irja Lutsar ütles, et on nõus niisugust lepet sõlmima.

Reet Siilaberg täpsustas, et Uus-Kiviõli kaevanduse mahtude suurendamise osas toimus keskkonnamõjude hindamine 9.4.2021 – 22.1.2025, kui valmis aruanne, misjärel 2025. a septembris anti nõusolek.

Lauri Karp rõhutas, et istungil arutletav tehing on oluline Ida-Virumaa jaoks ning põlevkivitööstuse arenguks.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart kinnitas, et komisjon ei ole põlevkivivastane. Ta tänas külalisi ja komisjoni liikmeid arutelu eest.

Istungi kinnine osa

3. Kohtumine Ukraina korrupsioonivastase tegevuse eest vastutavate ametiisikutega 6. mail 2026

Otsustati:

3.1. Kohtumisel osalevad Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Irja Lutsar Priit Sibul ja Riina Sikkut (konsensus: Rain Epler, Irja Lutsar, Stig Rästa, Priit Sibul, Riina Sikkut)

4. Info ja muud küsimused

Infot ei esitatud ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Anastassia Kovalenko-Kõlvart
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Anu Kärtner
protokollija